

ข้อเสนอแนวความคิด/วิธีการเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ของ นางนงนุช เมืองวงศ์

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ 4413
สังกัด สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงาน กศน. สป

เรื่อง แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับประชาชนในอำเภอจอมทอง
จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสร้างสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1. หลักการและเหตุผล

1.1 นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) กำหนดวิสัยทัศน์ คนไทยได้
เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และมีประเด็นหลัก 3 ประการ คือ

- 1) การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย
- 2) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึง
การศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
- 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา

1.2 กำหนดประเด็นการปฏิรูปเร่งด่วน คือพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
รักการอ่าน และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา
คิดริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษาทุก
ระดับ/ประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ การศึกษาและเรียนรู้ทั้งใน
ระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
และมีคุณภาพ

1.3 กำหนดมาตรการหลัก คือ รมรณรงค์ให้คนไทยมีนิสัยรักการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ และส่งเสริมให้มี
การผลิตสื่อที่มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสม กำหนดมาตรการรอง 4 ประการ คือ

- 1) พัฒนาคุณภาพ สถานศึกษาและโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้
- 2) พัฒนาห้องสมุดชุมชน ให้กระจายอย่าง ทั่วถึงในลักษณะห้องสมุดมีชีวิต
- 3) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบอื่นๆ ที่หลากหลาย มีคุณภาพและกระจาย อย่างทั่วถึง เพื่อเปิดโอกาส
ทางการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
- 4) ส่งเสริมการสร้าง สภาพแวดล้อมของชุมชน ท้องถิ่น สังคม เพื่อเอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ ระดม
ทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านและผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน/ท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้และ
พัฒนาการเรียนรู้ในชุมชน ท้องถิ่น

1.4 การยกระดับห้องสมุดประชาชนและบ้านหนังสือชุมชน จัดกิจกรรมเพื่อช่วยสร้างแรงจูงใจให้คนเข้ามา อ่านหนังสือมากขึ้น ทั้งในห้องสมุดประชาชน 913 แห่ง และบ้านหนังสือชุมชน 15,000 แห่งทั่วประเทศ โดยให้เน้นกลุ่มคนที่อยู่นอกระบบการศึกษา พร้อมทั้งให้สอดแทรกข้อมูลและข้อเท็จจริงในเรื่องที่ประชาชนควรจะต้องรู้ เข้าไปด้วย นอกจากนี้ ควรมีการสำรวจตัวเลขผู้รู้หนังสือ ผู้ที่อ่านหนังสือน้อย ตลอดจนพฤติกรรมการอ่านของคนในชุมชน เพื่อจะได้จัดกิจกรรมและจัดหาหนังสือให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและบริบทของแต่ละชุมชนได้ตรงกับความต้องการ

2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องที่จะทำ

2.1 แนวคิด การอ่านหนังสือเป็นการพัฒนาตนเอง และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากในการพัฒนาคนและพัฒนาสังคม การอ่านหนังสือของคนไทยเป็นกิจกรรมที่ไม่แพร่หลายแม้ในหมู่ผู้รู้หนังสือแล้ว โดยเฉพาะการอ่านหนังสือที่ดีและมีสาระยิ่งมีน้อยขึ้นไปอีก สาเหตุมีอยู่ หลายประการ นับตั้งแต่การขาดแคลนหนังสือที่ดีและตรงกับความต้องการของผู้อ่าน การขาดแคลนแหล่งหนังสือที่จะยืมอ่านได้ ไปจนถึงการดึงดูดความสนใจและการแย่งเวลาของสื่ออื่นๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง ฯลฯ วิทยุกระจายเสียง รวมทั้งขาดการ ชักจูง การกระตุ้น และมีนิสัยรักการอ่านทั้งในและนอกโรงเรียน เมื่อเทียบกับความเพลิดเพลิน และการได้ฟังได้รู้เห็นเรื่องต่างๆจากโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียงแล้ว การอ่านหนังสือเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องใช้ความพยายามมากกว่า และต้องมีทักษะในการอ่าน ถ้าจะให้การอ่านหนังสือเป็นนิสัยเป็นต้องมีการปลูกฝังและชักชวนให้เกิด ความสนใจการอ่านอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ห้องสมุดประชาชนเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยบรรณารักษ์มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการจัดและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้รับความรู้ที่หลากหลายและให้บริการอย่างทั่วถึง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหาวิธีการให้บริการทั้งเชิงรุกและตั้งรับเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับบริการ

2.2 ทฤษฎีที่นำมาใช้

- ทฤษฎีการกระทำที่มีเหตุผล (Theory of reasoned action) และทฤษฎีพฤติกรรม ตามแผน (Theory of planned behavior) ทฤษฎีการกระทำที่มีเหตุผล (theory of reasoned action) และทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (theory of planned behavior) เป็นทฤษฎีที่อธิบายสาเหตุของการกระทำ พฤติกรรมของบุคคล โดยกล่าวว่าทัศนคติเป็นปัจจัยที่สำคัญในการอธิบายพฤติกรรมของบุคคล ทฤษฎีดังกล่าวมีการนำมาใช้ในการศึกษาผลของทัศนคติในการอ่านที่มีต่อพฤติกรรมการอ่าน มโนทัศน์เกี่ยวกับทัศนคติต่อการอ่านมาจากแนวคิดที่ว่า ทัศนคติเป็นคุณลักษณะของบุคคล ที่มีความคงที่และคงทน มีความเชื่อว่าทัศนคติของคนจะไม่เปลี่ยนแปลงถึงแม้สถานการณ์ต่าง ๆ จะเปลี่ยนแปลงไป ทัศนคติเกิดจากประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวอาจเป็นประสบการณ์ โดยตรง เช่น ประสบการณ์ของบุคคลระหว่างการเรียนวิชาเกี่ยวกับการอ่าน หรือประสบการณ์ การอ่านที่เป็นกิจกรรมยามว่าง หรืออาจเป็นประสบการณ์ทางอ้อม เช่น บุคคลอื่นกล่าวว่าการอ่าน ทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นประโยชน์ หรือน่าเบื่อ ทัศนคติไม่ได้หมายถึงประสบการณ์ทั้งหมดแต่เป็นเพียงประสบการณ์ที่บุคคลรับรู้ว่าเป็นเครื่องมือในการนำไปสู่ จุดมุ่งหมายของตน และทัศนคติเป็นความพร้อมต่อการตอบสนอง ความพร้อมต่อการตอบสนองนี้ไม่สามารถสังเกตได้ โดยตรงแต่ต้องใช้การอ้างอิงจากปรากฏการณ์ที่สังเกตได้

-ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivational theory) ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจมีอยู่หลายทฤษฎี และได้แนวคิดมาจากทฤษฎีอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน ในงานวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจในการอ่านมักอ้างถึงทฤษฎีการกำหนดการกระทำด้วยตนเอง (self-determination theory) ของ Ryan และ Deci (2000) ซึ่งอธิบายแนวโน้มนักพัฒนาการและความ ต้องการภายในทางจิตวิทยาซึ่งเป็นพื้นฐานของแรงจูงใจและบุคลิกภาพของบุคคล รวมทั้งเงื่อนไข ต่างๆ ที่เป็นปัจจัยในการเสริมสร้างให้กระบวนการดังกล่าวเกิดขึ้นในด้านบวก การกระทำ พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากหลายปัจจัยอันเนื่องมาจากความแตกต่างด้านประสบการณ์และการ คำนึงถึงผลที่เกิดตามมา บุคคลอาจเกิดแรงจูงใจในการกระทำเพราะให้คุณค่ากับอิทธิพลจาก ปัจจัยภายนอก เช่น การปฏิบัติตามกฎหมายหรือการรับสินบน หรือว่าบุคคลนั้นอาจกระทำ พฤติกรรมเนื่องจากความมุ่งมั่นของตนซึ่งเป็นปัจจัยภายใน ทฤษฎีการกำหนดการกระทำด้วย ตนเอง อธิบายมโนทัศน์ของแรงจูงใจว่า ประกอบด้วยแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก โดย มองว่าอยู่บนแผนภาพที่แสดงความต่อเนื่อง (continuum) ของการกำหนดการกระทำด้วยตนเอง (self-determination) ที่ปลายด้านหนึ่งของแผนภาพนี้คือ การไม่สามารถกำหนดการกระทำได้ด้วย ตนเองและถูกกำกับด้วยปัจจัยภายนอก (แรงจูงใจภายนอก) เป็นการยอมทำตามการร้องขอของ ผู้อื่นเพื่อที่จะได้รับของรางวัลตามที่คาดหวังหรือหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ ส่วนที่ปลายอีกด้านหนึ่ง ของแผนภาพความต่อเนื่องนี้เป็นการตัดสินใจที่กระทำด้วยตนเองอันเป็นผลจากการกำกับของ ปัจจัยภายใน (แรงจูงใจภายใน) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแสดงพฤติกรรมที่มาจากความสนใจ ความ สนุกสนาน และความพอใจ

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 4.1 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถรู้หลักการอ่านที่ดี และมีการพัฒนาการอ่านให้ดีขึ้น
- 4.2 ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่าน ใช้พัฒนาตนเอง ครอบครัวและชุมชนได้
- 4.3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่าน ปรับในการประกอบอาชีพ และประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต
- 4.4 เกิดสังคมแห่งการอ่านอย่างยั่งยืนในชุมชนและครอบครัว

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

5.1 ตัวชี้วัดผลผลิต (Output)

มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีนิสัยรักการอ่าน 80 เปอร์เซ็นต์

5.2 ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Outcome)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม และผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้อ่านสื่อตามความต้องการ ทำให้เกิดความรักที่จะอ่านต่อไป

(ลงชื่อ)

(นางนงนุช เมืองวงศ์)

ผู้เสนอแนวความคิด

วันที่ 22 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2560